

PERSBERICHT

Oktober 2016

Verslag aan het Vlaams Parlement

Personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid

De Vlaamse Regering legde tijdens de vorige legislatuur aan de Vlaamse overheid een personeelsvermindering op van 6,5%. Dat percentage werd niet onderbouwd: de personeelsvermindering werd doorgevoerd zonder een voorafgaande analyse van de personeelsbehoefte. Het Rekenhof stelde vast dat de Vlaamse overheid de personeelsvermindering heeft gerealiseerd, evenwel na toepassing van een neutralisatietechniek. De besparingen werden overwegend lineair doorgevoerd, maar hadden niet bij alle entiteiten dezelfde effecten. De meeste entiteiten stelden dat ze hebben geleid tot meer werkgerelateerde stress en minder mogelijkheden om personen met een handicap of chronische ziekte te werk te stellen. De helft gaf aan dat de kwaliteit van de dienstverlening is verminderd. De huidige Vlaamse Regering besliste het aantal ambtenaren verder te verminderen, met de mogelijkheid om minder prioritaire processen af te bouwen. De geraamde uitstroom ten gevolge van de afbouw maakt echter minder dan de helft uit van de opgelegde personeelsvermindering, wat een risico impliceert voor de kwaliteitsvolle uitvoering van de kerntaken.

Inleiding

Het Rekenhof heeft de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid onderzocht, in het bijzonder de besparingen tijdens het Vlaams Regeerakkoord 2009-2014. Het heeft daarvoor onder meer een bevraging en interviews georganiseerd bij vijftien entiteiten.

Beleidskader: besparingsdoelstellingen

In 2009 besliste de Vlaamse Regering dat het totaal aantal ambtenaren van de Vlaamse deelstaatoverheid niet meer mocht toenemen en bij voorkeur moest dalen. Zonder voorafgaande behoeftebepaling legde ze stapsgewijs verdere besparingen op en besliste uiteindelijk dat het aantal personeelsleden van een beperkte doelgroep (69% van de Vlaamse deelstaatoverheid) tegen 30 juni 2014 6,5% lager diende te zijn dan in 2009. Parallel daaraan voerde ze in 2012-2014 een budgettaire besparing door van 65 miljoen euro. De personeelsbesparingen mochten geen invloed hebben op de werkbaarheid en de kwaliteit van de dienstverlening. De besparingen werden lineair verdeeld over de entiteiten, maar die konden de opgelegde personeelsvermindering binnen hun beleidsdomein onder elkaar herverdelen. Van die mogelijkheid is weinig gebruik gemaakt. Voor bepaalde personeelstoenames werd een neutralisatietechniek uitgewerkt, die erin bestond de personeelstoename retroactief te verrekenen alsof zij al op 30 juni 2009 had plaatsgevonden, waarop dan de vermindering van 6,5% werd toegepast.

In de huidige regeerperiode legde de Vlaamse Regering voor een nog beperktere doelgroep (42%) een vermindering op van 1.950 personeelsleden tegen het einde van de legislatuur en een budgettaire besparing van 101,5 miljoen euro. Ook die besparingen werden lineair verdeeld, zonder voorafgaande behoeftebepaling, maar daarnaast legde de Vlaamse Regering een analyse van de kerntaken op, die de mogelijkheid bood minder prioritaire processen af te bouwen. Die geplande afbouw volstaat niet om de besparingsdoelstelling te realiseren.

Realisatie van budgettaire besparing en personeelsbesparing

De budgettaire besparingen van de vorige regeerperiode werden jaarlijks in één beweging op de kredieten van de entiteiten verrekend, maar de toelichtingen bij de begrotingen be-

vatten niet altijd voldoende informatie om de opbouw van de begrotingskredieten en de besparing te reconstrueren. Uit een analyse van het Rekenhof blijkt dat ook bij de reële personeelsuitgaven werd bespaard, maar de omvang ervan is niet duidelijk. De Vlaamse overheid volgt de uitvoering van de budgettaire besparing niet op.

De personeelsvermindering van 6,5% is door drie van de dertien beleidsdomeinen niet gerealiseerd, maar globaal was op 30 juni 2014 het personeelsbestand van de besparingsdoelgroep verminderd met 7,5%. In de periode 2009-2014 werden echter 836 bijkomende personeelsleden geneutraliseerd (bijna 3% van het oorspronkelijk aantal personeelsleden), waarvan 127 personeelsleden voor bijkomend beleid.

Aanpak van de besparingen

De besparingen zijn vooral gerealiseerd door het niet vervangen van natuurlijke uitstroom. Daarnaast hebben entiteiten in beperkte mate arbeidsovereenkomsten van onbepaalde duur beëindigd en maatregelen stopgezet om personeel langer aan het werk te houden. Ook hebben ze alleen of vooral nog contractueel geworven in plaats van statutair, gunstverloven minder gemakkelijk toegekend en kritischer geëvalueerd. Alle entiteiten dienden meetbare efficiëntietrajecten te definiëren. Geen enkele van de vijftien bevroegde entiteiten kon echter een volledig beeld geven van de lasten en baten van die trajecten. Elf entiteiten deelden mee dat de trajecten hebben geleid tot een verminderde personeelsbehoefte, maar slechts drie van hen konden dat per traject kwantificeren. Ook financiële informatie ontbrak. Entiteiten zochten voor overtalig personeel meestal een oplossing binnen de entiteit en maakten zeer weinig gebruik van de mogelijkheid personeel te herplaatsen. Met het oog op de uitvoering van de kerntakenplannen heeft de Vlaamse overheid de herplaatsingsmogelijkheden uitgebreid.

Effecten van de personeelsbesparing

Ongeveer de helft van de bevroegde entiteiten ondervond een negatieve impact op de kwaliteit van de dienstverlening, zoals niet halen van termijnen, schrapping of uitstel van projecten en verlaging van streefnormen. Ook voor de huidige besparingsronde wezen de meeste op een verhoogd risico op kwaliteitsverlies. Uit de bevraging blijkt de impact op de werkbaarheid eveneens negatief te zijn. De personeelsbesparingen zouden een van de factoren zijn die werkgerelateerde stress verhogen. Ze bemoeilijken de tewerkstelling van personen met een handicap of chronische ziekte. Door de personeelsbesparingen zagen een aantal entiteiten zich ook genoodzaakt meer uit te besteden, ondanks de hogere kostprijs en de eventueel lagere kwaliteit. De kerntakenplannen identificeren de processen die voor uitbesteding in aanmerking komen, maar kosten-batenanalyses zijn nog niet uitgewerkt.

Reactie van de minister

De minister van Binnenlands Bestuur antwoordde dat de lopende besparing kan worden gerealiseerd door niet-kerntaken af te bouwen en de efficiënte werking van de Vlaamse overheid te verbeteren, zonder te raken aan de kwaliteitsvolle dienstverlening. Ze benadrukte dat lineariteit geen uitgangspunt vormde bij de huidige besparingsronde.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid* is bezorgd aan het Vlaams Parlement. Het verslag en dit persbericht staan op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be).